

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації

проф. Світлана ХАРЧЕНКО

«___» _____ 2026 р.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ БАКАЛАВРА

на тему

**«УКРАЇНСЬКА МУЗИКА ЯК КУЛЬТУРНИЙ КОД НАЦІЇ:
АВТОРСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ПРОЄКТ У
СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ»**

Спеціальність С7 Журналістика

Гарант освітньої програми
доктор філологічних наук, професор

Світлана ХАРЧЕНКО

Керівник дипломного проєкту бакалавра
кандидат філологічних наук, доцент

Наталія КОЧУКОВА

Виконала

Вікторія ГРИШКО

КИЇВ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

«___» _____ 2026 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломного проєкту бакалавра студентці

Гришко Вікторії Юрївні

Спеціальність С7 Журналістика

Тему дипломного проєкту бакалавра: «Українська музика як культурний код нації: авторський журналістський проєкт у соціальних мережах» затверджено наказом ректора НУБіП України від «05» листопада 2025 р. № 2682 «С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.05.2026.

Вихідні дані до дипломного проєкту бакалавра:

Джерелом дослідження слугували наукові праці з теорії культурного коду, історії української музики, соціології поколінь, а також публікації в медіа та матеріали з відкритих інтернет-джерел, присвячені сучасній українській музичній сцені. Окрему увагу приділено аналізу контенту в соціальних мережах та стримінгових платформах. Застосовано такі методи: теоретичний аналіз джерел для систематизації підходів до розуміння культурного коду; історичний метод для вивчення еволюції української музики; контент-аналіз та спостереження для дослідження сучасної музичної сцени й діяльності в соціальних мережах; метод узагальнення для

формулювання висновків. Під час роботи над практичною частиною застосовано методи візуального аналізу, аналізу аналітичних показників Instagram (охоплення, залучення аудиторії), а також експериментальний метод, що полягав у безпосередньому створенні та веденні проєкту.

Перелік питань, які потрібно розробити: з'ясувати зміст поняття «культурний код нації» та визначити місце музики у процесі його формування; проаналізувати основні етапи розвитку української музики – від фольклорної традиції до сучасної музичної сцени у контексті трансформації національного коду; дослідити особливості репрезентації культурного коду в творчості українських музикантів різних поколінь; визначити роль соціальних мереж і стримінгових платформ у популяризації української музики та формуванні нових медіаформатів; розробити концепцію, формат і візуальну стратегію авторського журналістського проєкту, спрямованого на популяризацію української музики; реалізувати проєкт на платформі Instagram та проаналізувати його контент, стратегію просування й характер взаємодії з аудиторією.

Дата видачі завдання «01» жовтня 2026 р.

Керівник дипломного проєкту бакалавра
кандидат філологічних наук, доцент

Наталія КОЧУКОВА

Завдання прийняла до виконання

Вікторія ГРИШКО

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО КОДУ КРІЗЬ ПРИЗМУ МУЗИКИ ТА ПОКОЛІНЬ	10
1.1. Поняття культурного коду нації та місце музики у його формуванні	10
1.2. Історичні етапи розвитку української музики: від фольклору до сучасної сцени	17
1.3. Українські музиканти різних поколінь: бумери, міленіали, покоління Z та покоління альфа як носії культурного коду	24
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. АВТОРСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ПРОЄКТ З ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	32
2.1. Роль соціальних мереж та стримінгових платформ у популяризації української музики	32
2.2. Концепція та формат авторського журналістського проєкту в соціальних мережах	36
2.3. Практична реалізація проєкту: контент, візуальна стратегія та просування	38
Висновки до розділу 2	41
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45

РЕФЕРАТ

Дипломний проєкт: 48 с., 35 джерел.

Мета проєкту: визначити роль української музики як елементу культурного коду нації, а також розробити й реалізувати авторський журналістський проєкт, спрямований на її популяризацію в соціальних мережах на прикладі платформи Instagram.

Назва інформаційного продукту – інстаграм-проєкт «Muzcode.ua».

Концепція / ідея проєкту: полягає у створенні інстаграм-блогу, який у доступній формі розкриває зв'язок української музики з національним культурним кодом, знайомить аудиторію з ключовими виконавцями різних поколінь та пояснює, як музика формує ідентичність, особливо в умовах війни.

Технічні характеристики: проєкт реалізований у форматі інстаграм-блогу «muzcode.ua». Контент представлений авторськими лонгридами, тематичними графічними каруселями та відеоматеріалами, зокрема вуличними опитуваннями та атмосферними змонтованими відео. Візуальне оформлення побудоване на контрастній графіці в бордово-червоних, чорних та молочних кольорах із використанням різних візуальних рішень залежно від тематики публікацій. Для просування використано органічні інструменти – тематичні хештеги та інтеграцію з Telegram-каналом. Станом на момент завершення роботи опубліковано 21 допис. Статистика профілю за період з 17 лютого по 18 березня 2026 року фіксує 4,6 тисячі переглядів, 301 взаємодію та 503 нових читачів; кількість дій у профілі зросла на 288,9% порівняно з попереднім аналогічним періодом.

Ключові слова: культурний код нації, українська музика, національна ідентичність, покоління, соціальні мережі, журналістський проєкт, популяризація.

ВСТУП

В умовах повномасштабної війни та боротьби України за власну суверенність, питання національної ідентичності набуває стратегічного значення. У цьому процесі культура виконує репрезентативну і консолідаційну функцію, формуючи єдність суспільства.

Музика як форма мистецтва займає в цьому контексті особливе місце. Вона активно трансформується, зчитує емоційні стани та транслює ідеї, зрозумілі всім поколінням, завдяки чому звертає на себе ще більше уваги, займаючи значну частину інформаційного простору будь-якої нації. На її поширення у сучасному світі мають вплив соціальні мережі та стримінгові платформи, тож увага користувачів обмежена, а інформація сприймається фрагментарно.

За таких умов перед журналістами та музикантами постає завдання знаходити різні формати подачі, що здатні зацікавити аудиторію без втрати змістової та культурної глибини.

Актуальність теми зумовлена необхідністю наукового осмислення процесів популяризації української музики як складової культурного коду нації в умовах трансформації медіаспоживання. Поєднання культурного контексту, цифрових платформ та авторських журналістських практик відкриває нові можливості для комунікації з аудиторією, насамперед із представниками поколінь Y, Z та альфа, для яких тепер соціальні мережі є основним інформаційним середовищем. У цьому контексті дослідження авторського журналістського проєкту як інструменту популяризації української музики є своєчасним і практично обґрунтованим.

Метою дослідження є вивчення ролі української музики як елемента культурного коду нації, а також розробка й реалізація авторського журналістського проєкту, спрямованого на її популяризацію в соціальних мережах на прикладі платформи Instagram.

Завдання дослідження:

- з'ясувати зміст поняття «культурний код нації» та визначити місце музики у процесі його формування;
- проаналізувати основні етапи розвитку української музики – від фольклорної традиції до сучасної музичної сцени у контексті трансформації національного коду;
- дослідити особливості репрезентації культурного коду у творчості українських музикантів різних поколінь;
- визначити роль соціальних мереж і стримінгових платформ у популяризації української музики та формуванні нових медіаформатів;
- розробити концепцію, формат і візуальну стратегію авторського журналістського проєкту, спрямованого на популяризацію української музики;
- реалізувати проєкт на платформі Instagram та проаналізувати його контент, стратегію просування й характер взаємодії з аудиторією.

Об'єктом дослідження є процес популяризації української музики як елементу культурного коду нації в цифровому медіапросторі.

Предмет дослідження становить авторський журналістський проєкт muzcode.ua в соціальній мережі Instagram як інструмент популяризації української музики.

Методом дослідження є комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема теоретичний аналіз наукових джерел, систематизація та узагальнення матеріалу, контент-аналіз, спостереження, візуальний та описовий аналіз, а також аналіз аналітичних показників соціальних мереж (охоплення та залучення аудиторії).

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання розробленої концепції та досвіду реалізації проєкту muzcode.ua у діяльності студентів-журналістів, медійників і культурних менеджерів під час створення просвітницьких ініціатив у цифровому середовищі. Висновки щодо ефективності окремих форматів контенту та стратегій комунікації в

Instagram мають прикладну цінність для фахівців у сфері SMM та медіапросування культурного продукту. Реалізований проєкт також сприяє популяризації української музики та формуванню музичних смаків і національної свідомості аудиторії.

Публікація результатів дослідження. Окремі результати роботи висвітлено в тезах: Гришко В. Українська музика як культурний код нації в умовах війни. *Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікації: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 19 березня 2026 р.). Київ, 2026. С. 27 – 28.
<https://dglb.nubip.edu.ua/items/ff7bbbc9-82c6-43a0-9704-8c6b812fadfb>

Апробація результатів роботи. Основні результати дипломного проєкту викладено на таких конференціях:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція молодих науковців і студентів «Філософія, філологія, культура, освіта: слово молоді», Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 27 березня 2026 року (програма конференції).
2. III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація», м. Київ, 19 березня 2026 р., НУБіП України (програма конференції).
3. Всеукраїнська науково-практична конференція молодих науковців «Сучасні тенденції в медіагалузі», 21 квітня 2026 р., м. Київ, НУБіП України (програма конференції).
4. III Всеукраїнська студентська науково-практична онлайнова конференція «Інтернет-журналістика та новітні технології в сучасних медіа», 5 травня 2026, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (програма конференції).
5. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «АРВАТІВСЬКІ ЧИТАННЯ – 2026», 29 квітня 2026 року, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (програма конференції).

6. Всеукраїнська студентсько-учнівська науково-практична онлайн-конференція «Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників», 23 квітня 2026 р., гуманітарно-педагогічний факультет, НУБіП України (програма конференції, сертифікат).

Структура роботи. Дипломний проєкт складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел (35 найменувань). Обсяг роботи без списку літератури – 43 с. Загальний обсяг роботи становить 48 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО КОДУ КРІЗЬ ПРИЗМУ МУЗИКИ ТА ПОКОЛІНЬ

1.1. Поняття культурного коду нації та місце музики у його формуванні

Сутність національної культури можна зрозуміти лише проаналізувавши її глибинний, прихований фундамент – культурний код. Цей термін став відомим завдяки працям французького маркетолога та психоаналітика Клотера Рапая. Він описує культурний код як особливу систему внутрішніх «програм» або «шифрів», які визначають наше сприйняття ключових соціальних та життєвих категорій (кохання, дім, свобода, праця) і формуються ще в ранньому дитинстві через первинні емоційні переживання та асоціації. Культурний код охоплює глибинні, часто несвідомі шаблони відчуттів, реакцій та поведінки, що притаманні суспільству. Функціонує на рівні колективного несвідомого, визначаючи не лише те, що люди думають, але, перш за все, те, як вони відчують та діють за межами раціонального контролю.

У ширшому науковому контексті, поза межами маркетингових підходів, культурний код розглядається як складна багаторівнева система образів, символів, базових цінностей, норм поведінки, стереотипів і знань. Вона формується впродовж історичного розвитку суспільства, передається між поколіннями через різні канали комунікації та визначає особливості мислення, світосприйняття й свідомості представників певної культури. До основних складових культурного коду зазвичай відносять: базові цінності – уявлення про те, що є добрим і значущим для спільноти (свобода, рівність, сім'я, гостинність, працьовитість); норми поведінки – як офіційні правила, так і неписані звичаї; символи – слова, жести, предмети чи ритуали, що мають особливе значення для представників культури (наприклад, прапор або вишиванка); мовні та комунікаційні особливості, зокрема інтонацію, невербальні сигнали, дистанцію спілкування; світоглядні уявлення про світ і людину; історичну пам'ять; а також традиції й обряди, пов'язані зі святами та

повсякденним життям. Культурний код не статичний, він поступово змінюється під впливом соціальних, політичних і технологічних чинників. Водночас його основа, сформована протягом століть, залишається відносно стійкою, оскільки глибоко закорінена в колективній свідомості [34].

Актуальність і наукова цінність дослідження культурних кодів полягає в тому, що вони допомагають глибше зрозуміти менталітет, систему цінностей та світоглядні орієнтації як окремої людини, так і цілої етнічної чи національної спільноти. Для українського суспільства, яке протягом тривалого часу стикається з політичними, ідентифікаційними та національно-безпековими викликами, це питання набуває особливої важливості та практичної значущості. Конкретні прояви культурного коду в сучасності особливо помітні у сфері мистецької журналістики. Вона виконує важливу суспільну функцію, транслуючи національно-культурні цінності, історичну пам'ять та самобутність. Цей тезис підтверджується цілеспрямованим та систематичним зверненням до відповідної тематики низки авторитетних українських медіа. Серед них варто відзначити: інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня» (у друкованій та онлайн-версіях), щоденну всеукраїнську газету «День», літературно-мистецький часопис «Літературна Україна», щоденну газету «Україна молода», електронне видання «Українська правда», а також регіональні видання «Високий замок» та «Вечірній Харків», і спеціалізовані журнали «Шо», «АРТ-Юкрейн», «Антиквар». В умовах сучасної України та глибинних трансформацій, що відбуваються в українському суспільстві, ці медіа-ресурси зосередили свою увагу на проблематиці культурного відродження нації, актуалізації її національної ідентичності та захисту культурної самобутності, фактично виконуючи просвітницьку та консолідуючу місію. У сучасному міждисциплінарному гуманітарному знанні концепція культурного коду є широко вживаною, проте залишається багатовимірною та гнучкою, що обумовлено різноманіттям наукових підходів та методологій до процесів «кодування» та «декодування»

культури в різних галузях науки – від культурології та соціології до семіотики та психології [26].

Культурний код тісно пов'язаний із національною ідентичністю. Її можна визначити як результат ототожнення людини з національною спільнотою через емоційний і психологічний зв'язок. Цей зв'язок формується завдяки усвідомленому сприйняттю спільних традицій, культури, мови, політичних інститутів та групових норм і цінностей. У центрі ідентичності стоїть національна свідомість, а її зміст складають ідеї, цінності та сенси, які розділяє більшість громадян [29]. Як категорично зазначає філософ та письменник Оксана Забужко, саме чіткість, недвозначність та усвідомленість національної ідентичності є беззаперечною запорукою національної безпеки та суверенного існування: «Для мене слова «національна ідентичність як ключ до національної безпеки» – це тавтологія. Якщо ідентичність розмита або її не існує, ніякої безпеки бути не може. Ви просто не існуєте як нація, тож яка різниця, хто прийде, хто буде керувати. Розмита ідентичність завжди на стороні сильного. Люди чекають сильного, який прийде і захистить» [22].

Процес формування національної ідентичності людини, а отже і засвоєння культурного коду, підпорядкований певним психологічним та соціальним закономірностям і складається з трьох етапів. Перший – прийняття специфічних елементів колективної ідентичності, таких як вірування, цінності та соціальні очікування. Другий – розвиток стійкої психологічної орієнтації на націю як на референтну групу. Третій – остаточне самовизначення себе як повноправного члена нації. Внутрішня структура національної ідентичності включає когнітивний компонент (знання про націю, її символи, територію та традиції), афективний (емоційна прихильність і почуття приналежності) та конативний (поведінкові прояви, дії відповідно до національних цінностей).

Дослідники, зокрема німецький вчений П. Альтер, розрізняють культурну та політичну (громадянську) національну ідентичність. Культурна базується на спільності традицій, мови, історії, релігії та звичаїв, а політична – на політичній свідомості, громадянській відповідальності та рівності перед

законом. Модель британського вченого Е. Сміта, так звана західна або громадянська модель, акцентує на таких складових: історично спільна територія, закони та інститути; політична рівність громадян, виражена в системі прав та обов'язків; спільність громадянської культури та ідеології [29]. Культурний код, відповідно, становить фундамент саме культурної ідентичності, тоді як політична ідентичність будується вже на цьому фундаменті.

Невід'ємна та дуже важлива частина культурного коду – це колективна історична пам'ять. Вона включає узагальнені, часто міфологізовані уявлення про духовні цінності, етичні орієнтири, колективні досягнення та трагедії, розглянуті в історичній перспективі. Формування, збереження та передача цієї пам'яті відбувається двома шляхами: природно, через родину, спільноту та усну традицію, а також інституційно – через діяльність держави та її механізми, таких як система освіти, культурна політика та ЗМІ. Класичним, найбільш автентичним носієм такої пам'яті виступає усна народна творчість – фольклор, а зокрема його пісенна форма: думи, історичні пісні, балади, що несли в собі оцінку подій та збереження імен героїв. Усвідомлення цього факту стало підставою для масштабної інтелектуальної роботи зі збору, систематизації та видання українського фольклору в XIX столітті. У цю діяльність долучилися практично всі провідні діячі українського національного відродження, серед яких М. Костомаров (захистив дисертацію про історизм народних пісень), М. Максимович (видав «Малоросійські пісні»), П. Куліш («Записки о Южной Руси»), М. Драгоманов та В. Антонович (спільна праця «Историческія пѣсни малорусскаго народа») [5]. Ця діяльність мала глибокий ідентифікаційний та націєтворчий потенціал.

Народна пісня виступає ефективним і емоційно-насиченим носієм культурної пам'яті. Вона зберігає та передає через століття інформацію про історичні події, національних героїв, а також побутові й етнографічні особливості життя спільноти. Будучи органічною, невід'ємною частиною календарних (різдвяно-новорічний цикл, весняно-літні обряди) та родинних

обрядів (весілля, похорон, хрестини), пісня виконувала сакральну роль у повсякденному житті, слугувала інструментом спілкування з потойбічним світом і допомагала об'єднувати громаду. У кризові періоди існування нації, такі як повномасштабна війна, спів української пісні закономірно перетворюється на сильний акт духовного спротиву, психологічного захисту та політичної самоідентифікації, що підтверджується численними відеосвідченнями співу в укриттях. Історично кожна революція чи національно-визвольний рух в Україні (від визвольних змагань початку ХХ ст. до Революції Гідності) супроводжувалися формуванням власного пісенного супроводу, що ставав звуковим символом епохи. Фольклорна пісня також є чітким маркером регіональної, локальної приналежності, оскільки фіксує діалектні, фонетичні та артикуляційні особливості конкретної місцевості свого походження (наприклад, відмінності між поліською, подільською чи гуцульською традиціями). Важливо відрізнити автентичну традиційну пісню, яка зберегла старі риси, від пізніших спрощених форм – наприклад, «шароварщини» або самодіяльних обробок. Це допомагає правильно визначати культурну ідентичність і робити науковий аналіз. Знання та вміння виконувати народну музику допомагає людям усвідомлювати себе та свою спільноту, а також показувати унікальність культури у спілкуванні з іншими народами. Саме це пояснює сучасне відродження фольклору в Україні [19].

Після 24 лютого 2022 року українське суспільство у всій повноті продемонструвало феномен «співочості» не як стереотипний етнічний ярлик, а як життєву форму культурного та духовного спротиву. Показово, що ще перед початком повномасштабного вторгнення суспільство активно обговорювало вибір пісні для «Євробачення» та її зв'язок з окупованим Кримом. Те, що деяким здавалося абсурдним, насправді виявилось пророчим: обрана «Stefania» гурту «Kalush Orchestra» стала міжнародним гімном української незламності, символом спротиву та потужним медійним інструментом, зокрема із закликом врятувати захисників «Азовсталі». У перші важкі дні війни виконання Андрієм Хливиною стрілецької пісні «Ой, у лузі

червона калина» на пустій Софіївській площі в Києві стало культурним тригером, який запустив її масове відродження, нові інтерпретації та глобальне визнання, включно з інтеграцією мелодії у твір легендарного гурту «Pink Floyd». У перший місяць війни, коли створення нових музичних творів було ускладнено обставинами, нове життя, нову актуальність та глибину отримали раніше створені композиції, такі як «Обійми» («Океан Ельзи») чи «1944» Джамали, текст якої про депортацію кримських татар набув приголомшливої звучання в умовах нової хвилі російських воєнних злочинів. Пізніше, коли перший шок минав, виникла потреба в нових, сучасних піснях спротиву, що призвело до створення численних музичних творів практично всіма значущими українськими виконавцями, а також до низки міжнародних колаборацій (наприклад, Еда Ширана з гуртом «Антитіла»), спрямованих на фінансову та моральну підтримку України, що демонструє масштаби та соціальну значущість такого пісенного спротиву [15].

Музика активно впливає на інші складові культурного коду, зокрема на мову та сприйняття світу. Вона є частиною культурної ідентичності, передає традиції, цінності та історичний досвід і формує погляд на дійсність. Музика об'єднує людей, передаючи емоції та ідеї через концерти, спільне співання чи танці, долаючи мовні бар'єри [35]. Також модулює мовлення: ритмічні жанри, як реп чи рок, впливають на інтонацію, темп і ритм мови, роблячи її динамічнішою та емоційно-забарвленою. Лірика пісень створює нові слова, ідіоми та фразеологізми, які формують молодіжний сленг і культурні коди. Крім того, музика ефективно використовується у мовному навчанні, допомагаючи запам'ятовувати, автоматизувати мовні структури та покращувати вимову як у дітей, так і серед дорослих. Музичні уподобання та практики часто пов'язані з належністю до певних соціокультурних груп, класів або субкультур і допомагають формувати та підтримувати групову ідентичність. Наприклад, класична музика сприймається як маркер елітарної культури, а панк-рок – як вираз протесту та субкультурної приналежності. Цілі жанри та стилі часто стають основою для формування повноцінних

субкультур з власними естетичними кодами, стилем одягу, правилами поведінки та філософією життя, як у випадку з хіп-хоп культурою, що включає музику, танець, графіті та певний спосіб життя. Культурна глобалізація, яку посилюють цифрові технології та стримінгові сервіси, змішує різні музичні жанри й стилі. З одного боку, це допомагає обміну культурою та появі нових форм творчості. З іншого – існує ризик, що унікальні місцеві традиції можуть зникати або відходити на другий план під впливом світових трендів і комерції. [6].

Канонічним прикладом втілення національного культурного коду в музиці є твір Миколи Леонтовича «Щедрик». Цей хоровий твір, створений на основі народної обрядової пісні, поєднує українську народну мелодику з досягненнями європейського класичного симфонізму – а також язичницькі обрядові корені з християнським світоглядним контекстом. Лаконічний, але насичений текст доповнюється мелодійною, емоційно глибокою та ритмічно складною музикою, що володіє високим енергетичним потенціалом і духовним магнетизмом. Музикознавці визнають «Щедрик» цінним авторським твором, у мелодії якого (побудованій на варіаціях трьох нот – до, сі, ля) закладено універсальний і впізнаваний код української культури. Твір остаточно став національним музичним символом – про що свідчить його глобальна популярність: існує понад 1000 варіацій та аранжувань у різних жанрах – від симфонічного до джазового та року, він обов'язково звучить у репертуарі хорів світу, його мелодія використовувалася як радіозаставка під час свят у США та звучить у саундтреках культових фільмів («Один вдома», «Міцний горішок», «Гаррі Поттер», «Сімейка Адамсів» тощо) [10].

Музика займає головне місце в культурному коді нації. Вона зберігає пам'ять про минуле – історії, цінності та емоції поколінь, формує національну ідентичність і почуття приналежності, особливо у кризові моменти, стаючи джерелом єдності. Водночас, сприяє комунікації між людьми і культурами – збагачує мову та долає бар'єри слів. Створює впізнавані символи, що підкреслюють національну унікальність і можуть мати міжнародне значення

та є простором культурної адаптації й відродження, реагуючи на виклики глобалізації та війни. Музика невід'ємна частина культурного коду нації і при цьому діє як живий механізм, який поєднує традиції з сучасністю та постійно переосмислює культурну спадщину.

1.2. Історичні етапи розвитку української музики: від фольклору до сучасної сцени

Еволюція української музики тривала століттями. Вона бере початок в усній народній творчості і сягає сучасних жанрів, які формують культурне обличчя незалежної України. Музика завжди реагувала на соціальні зміни, політичні виклики та процеси національного самоусвідомлення. Вона звучала під час утвердження християнства, у козацьку добу, в періоди національного відродження XIX століття, в умовах радянської ідеології та в роки незалежності. Фольклор як найдавніший пласт музичної культури залишається джерелом національної ідентичності, до якого постійно звертаються митці, переосмислюючи традицію відповідно до викликів часу. Тому, історія української музики – це діалог між традицією та інновацією, між локальним та глобальним, між збереженням пам'яті та пошуком нового звучання.

Найдавнішою основою музичної культури є обрядовий фольклор. Він тісно пов'язаний з дохристиянськими віруваннями та аграрним календарем, який визначав ритм життя спільноти. Цей пласт формувався протягом століть у повній усній традиції, тому нотних записів не мав. Лише ретельні етнографічні праці XIX–XX століть, починаючи зі збірок Миколи Лисенка, Климентія Квітки та інші – почали систематизувати цю спадщину, що постійно перебувала в пливучому стані. Центральне місце в обрядовому фольклорі належить календарно-обрядовим пісням. Вони супроводжували ключові події річного кола, синхронізовані з природними циклами: колядки та

щедрівки (зимове сонцестояння), веснянки та гаївки (пробудження природи), купальські пісні (літнє сонцестояння), обжинкові пісні (завершення збору врожаю) [3]. Кожен цикл мав чіткі функції: утилітарно-ритуальне задобрення сил природи (таких як боги Перун, Дажбог чи Коляда), консолідацію громади, трансляцію етичних норм. Паралельно існував родинно-обрядовий фольклор – весільні пісні, колискові, поховальні голосіння, які супроводжували ключові моменти життя людини [2]. Ці пісні були органічною, нерозривною частиною самого ритуалу, його звуковим виміром, що структурував час і соціальні взаємини. Саме в обрядовості криються витoki музичного театру, драматургії та багатоголосся, що згодом розвинулися в професійних жанрах.

XVI–XVIII століття вважаються добою розквіту українського фольклору. Цей період, позначений становленням козацтва та національно-визвольною боротьбою, породив унікальний жанр – козацьку думу. Вона поєднувала епічну розповідь із глибоким ліризмом і стала живим літописом народу. У думах оспівувалася боротьба з татаро-турецькою неволею, польсько-литовським гнітом, соціальні суперечності доби Руїни [21]. Дума відрізняється від інших фольклорних форм тематикою, способом виконання та музичною структурою. Вона виконувалася речитативом – урочистим наспівним декламуванням – під акомпанемент кобзи, бандури або ліри. Віршова структура думи астрорічна, зі змінним розміром і плинним римуванням, що давало кобзареві свободу для імпровізації роблячи кожне виконання унікальним твором, народженим «тут і зараз». До епічних жанрів належать також історичні пісні. Вони мають чіткішу строфіку, сталу мелодію (часто це були переспіви чумацьких, рекрутських або побутових пісень) і фіксують конкретні події та героїв козацької доби, продовжуючи традицію усної історії [33]. Такі пісні, як «Ой, Морозе, Морозенку», чи «Ой на горі та й жінці жнуть», розповідали про Богдана Хмельницького, Івана Богуна, про битви та походи, завдяки чому формували колективну пам'ять і національну свідомість в умовах відсутності власної державності.

З епосом думи нерозривно пов'язане явище кобзарства та лірництва. Це була інституціолізована традиція сліпих мандрівних співаків, які протягом століть виступали носіями історичної пам'яті, моральними авторитетами та професійними музикантами [9]. Кобзарські цехи мали чіткі правила посвяти учнів, етичний кодекс та систему передачі знань від майстра до учня. Їхній репертуар був строго структурований і охоплював навіть великий пласт духовних віршів (псалмів), сатиричних та побутових пісень, а також інструментальну музику для танців. Традиція, яка досягла розквіту в XVII–XIX століттях і була тісно пов'язана з існуванням Запорозької Січі та козацької демократії, зазнала систематичних переслідувань у 1920–1930-х роках за радянської влади, яка вбачала в кобзарях загрозу. Це призвело до фізичного знищення багатьох кобзарів, що змусило традицію піти в глибоке підпілля, проте не знищило її повністю – вона продемонструвала надзвичайну життєздатність і відродилася вже в незалежній Україні [16]. Важливо зазначити, що саме кобзарі були творцями та основними носіями музично-інструментальної культури. Українська народна музика розробила багатий інструментарій, що свідчить про високий розвиток технічної майстерності: найдавніші – щипкові інструменти (гуслі, кобза, бандура), смичкові (скрипка, басоля), ударно-струнні (цимбали), духові (сопілка, трембіта, волинка) та різноманітних свисткових і мідних інструментів, кожен з яких мав свою функцію в пастушому, обрядовому або танцювальному контексті [3].

Із глибокими соціальними змінами XIX століття, особливо після скасування кріпацтва та урбанізації, народна пісенна лірика зазнала значної трансформації. Традиційна сімейно-побутова тематика доповнювалася, а часто й витіснялася соціально-побутовою. У піснях частіше порушувалися питання соціальної нерівності, важкої долі наймитів, безправності селянства, що відображало класове розшарування та ускладнення суспільних відносин. Окремим важливим явищем, що зародилося в міському, часто інтелігентному середовищі XVIII століття, а згодом отримало масове поширення й на селі, стала пісня-романс. Вона поєднувала меланхолійну мелодійність з особистою

та громадянською лірикою, мала більш складну, куплетну форму та обов'язково виконувалася під акомпанемент інструментів (гітара, фортепіано). Такі романси, як «Іхав козак за Дунай», «Дивлюсь я на небо», «Сонце низенько», «Віють вітри» стали народними хітами, мостом між фольклором та професійною композиторською технікою. Вони вплинули на творчість перших українських класиків – Семена Гулака-Артемовського та Миколи Лисенка.

На межі ХІХ–ХХ століть, на хвилі національного відродження, сформувалася українська професійна композиторська школа. Її засновником став Микола Лисенко. Його творчість ґрунтувалася на глибокому вивченні фольклору, яке втілювалося в операх («Наталка Полтавка», «Тарас Бульба», «Енеїда»), романсах на слова Тараса Шевченка та Івана Франка, хорових та інструментальних творах [11]. Цей національно-орієнтований напрям, що синтезував народний зміст із європейськими академічними формами, продовжили такі митці як Кирило Стеценко, Яків Степовий, Станіслав Людкевич, Микола Леонтович. Паралельно з внутрішнім розвитком, українська музична культура зазнала сильного впливу трагічних політичних обставин що призвело до формування впливової музичної діаспори. Хвилі еміграції, спричинені Першою світовою війною, революцією, Другою світовою війною та тоталітарними режимами, призвели до створення за кордоном численних хорових колективів (найвідоміший – Український Народний Хор під керівництвом Олександра Кошиця), музичних шкіл, видавництв та фестивалів. Ці інституції стали незамінними центрами збереження національної ідентичності, опорами культурної пам'яті та ефективними популяризаторами української музики у світі. Діяльність українських композиторів-емігрантів (таких як Мирослав Скорик у більш пізній період, який працював у США та Канаді) сприяла створенню транснаціональних культурних мереж і синтезу національної мелодичної та ритмічної традиції з сучасними західноєвропейськими та американськими музичними течіями, посилюючи міжкультурний діалог [25].

Радянський період залишив суперечливий слід всієї української культури, і музика не стала винятком. З одного боку, існувала формальна підтримка офіційних колективів (Державної заслуженої капели «Думка», ансамблю пісні і танцю) та створення музики в руслі соціалістичного реалізму. З іншого – в цей період активізувалося явище «шароварщини». Це була свідомо примітивізація національних символів – козацтва, народного одягу, побуту, гумору – з метою створення образу «меншовартісного», несерйозного, сільського «малороса». У музиці це виразилося у створенні масових естрадних пісень з примітивною мелодикою та текстами, що експлуатували клішовані теми сала, горілки, веселощів, замінюючи глибинний зміст традицій (релігійний, героїчний, обрядовий) на поверхневу, розважальну форму. Ця тенденція, що поширилась в 1930-х роках, глибоко проникала у кінематограф, театр, естраду та навіть академічну музику, спотворюючи сприйняття української культури як самими українцями, так і іноземцями, і стала інструментом культурної колонізації та русифікації [18].

Справжнім проривом, що започаткував сучасну українську музичну сцену в її нинішньому розумінні, став перший Всеукраїнський фестиваль «Червона рута» у вересні 1989 року в Чернівцях. Проведений ще за часів СРСР, він став актом культурної непокори. На офіційній сцені вперше прозвучали гострі соціальні та національні теми, молода генерація виконавців презентувала нові стилі: від року і панку до авторської пісні та хорової музики. Саме там заявили про себе гурти «Брати Гадюкіни», «Воплі Відоплясова», «Кому вниз», співачка Марія Бурмака. Фестиваль став каталізатором процесу, який учасник тих подій Тарас Курчик метафорично назвав «народженням сучасної української музики» – свідомої, актуальної, українськомовної. Однак після короткого спалаху української музики в першій половині 1990-х настав важкий період домінування російськомовного контенту на радіо та телебаченні. Дослідники розцінюють це як цілеспрямовану культурно-інформаційну політику, спрямовану на придушення українського культурного

відродження та формування проросійських настроїв через популярну культуру [27].

Попри виклики, українська музична сцена 1990–2000-х років демонструвала динаміку. 1991 – рік проголошення незалежності, був ознаменований вірусним хітом гурту «Брати Гадюкіни» з піснею «Ми – хлопці з Бандерштату», який поєднав соціальну сатиру з музичним експериментом, змішуючи фанк, регі, рок-н-рол та українські тексти в діалекті. Ірина Білик альбомом «Нова» (1992) та хітом «Божевільна» уособила сучасну українську поп-музику, яка змогла конкурувати з російськими зірками на теренах пострадянського простору. Наприкінці 1990-х – на початку 2000-х сформувалися та стрімко злетіли культові гурти: «Океан Ельзи» з мелодійним роком і філософськими текстами і «Друга Ріка» з енергійним поп-роком, які популяризували українськомовний контент серед молоді. 2006 року гурт «Бумбокс» із піснею «Квіти в волоссі» запропонував абсолютно свіже звучання на стику хіп-хопу, фанку, електроніки та живих інструментів. У 2010-х з'явилися нові явища: хіп-хоп-гурт «Курган» (2014) із піснею «Лове», Христина Соловій (2015) із піснею «Тримай», яка поєднала фольклорні інтонації з акустичною естетикою.

Важливим став вихід України на міжнародну арену, зокрема на Євробаченні. Гурт Go_A, який працює в стилі етнорейву, 2021 року з піснею «Shum» поєднав архаїчні весняно-обрядові заклики з сучасними електронними ритмами, презентувавши Україну як країну з інноваційною музичною культурою [13].

Окремо слід зазначити складну долю української естрадної музики радянської формації наприкінці XX – на початку XXI століття. Традиційна естрада, представлена такими фігурами, як Павло Дворський, Раїса Кириченко, Оксана Білозір, Софія Ротару (в її україномовному періоді), зазнавала поступового занепаду, будучи витісненою з медійного простору масовою російськомовною «попсою», що домінувала на радіостанціях та телеканалах. Багато композиторів (Олександр Білаш, Ігор Поклад) та

виконавців цього спрямування пішли з життя, а їхні твори практично зникли з масового обігу, що деякі музикознавці та критики прямо характеризують як тривалу, планомірну «війну проти української музики», частину широкої культурної деукраїнізації. Однак розвиток інтернету, поява незалежних YouTube-каналів, стримінгових платформ та соціальних мереж у 2010-х роках кардинально змінили ситуацію. Вони дали шанс якісній українській пісні різних жанрів на «друге дихання», створивши альтернативні, позацензурні майданчики для поширення. Зараз якісна українська музика часто існує в нішовому, «елітарному» чи альтернативному форматі, але вона є живою, різноманітною та має свою віддану аудиторію, формувачами якої часто виступають саме нові медіа [12].

Таким чином, історичний розвиток української музики – це безперервний процес взаємодії між глибинною фольклорною традицією та зовнішніми викликами часу. Від архаїчних обрядів та героїчного епосу козацької доби, через становлення національної композиторської школи та випробування «шароварщиною», до культурного відродження кінця ХХ століття та сучасної боротьби за власний голос у світі – українська музика завжди була й залишається живою тканиною національного буття. Вона відображає його трагедії та перемоги, є інструментом пам'яті, ідентичності та волі до самовираження, постійно доводячи здатність до відродження.

1.3. Українські музиканти різних поколінь: бумери, міленіали, покоління Z та покоління альфа як носії культурного коду

Розгляд питань формування та передачі культурних кодів нації тісно пов'язаний із соціологічною теорією поколінь. Вона дозволяє проаналізувати, як групи людей, об'єднані спільним періодом народження, відтворюють культурні норми та цінності через мистецькі практики. Концепція покоління, популяризована працями американських дослідників, авторів та теоретиків Нейла Гоува та Вільяма Штрауса, визначає його як спільноту з подібним досвідом первинної соціалізації. Цей досвід формується під впливом великих подій: політичних переломів, економічних криз, технологічних революцій та явищ масової культури [31]. Спільний досвід кристалізується у системі цінностей, поведінкових моделях, способах спілкування та світогляді. Завдяки цьому кожне покоління стає унікальним «культурним текстом», де музика виступає одним із найважливіших семіотичних кодів, що шифрує колективні емоції, ідеали та травми. Розуміння музики як засобу комунікації та ідентифікації між різними віковими групами – від бумерів (1946–1964) до альф (після 2010) – розкриває механізми еволюції національного культурного коду в умовах стрімких суспільних трансформацій. В українському контексті, що переживає інтенсивні націотворчі процеси та збройний захист своєї ідентичності, музична культура стає активним інструментом об'єднання, опору та проєктування майбутнього. Як зазначають дослідники, відмінності між поколіннями виявляються саме в способах сприйняття та творення культурних продуктів. Музика стає ключовим маркером належності та засобом самоідентифікації, формуючи тим самим нові пласти культурного коду [31], [32].

Головне розуміння механізму закріплення музики як культурного коду дають сучасні нейронауки та психологія розвитку. Юнацький вік (14–25 років) визнається критичним періодом для формування стійких естетичних

уподобань та емоційних зв'язків із мистецтвом. Дослідження під керівництвом Ібалли Бурунат, яке охопило майже 2000 осіб із 84 країн, підтвердило: пісні, сприйняті в середньому у віці 17 років, набувають найбільш інтенсивного особистого значення. Вони створюють найміцніші асоціативні зв'язки на все життя. Це явище пояснюється особливостями мозкової пластичності в підлітковому періоді. Мозок у цей час перевантажений допитливістю та прагненням до винагороди, а механізми фільтрації ще не повністю сформовані. Тому емоційно насичені переживання, пов'язані з музикою, фіксуються особливо глибоко. Таким чином, музика юності стає емоційним і змістовим центром особистої і навіть поколіннєвої ідентичності. Ця особливість роботи мозку пояснює, чому пісні певного часу стають спільним культурним кодом для цілої генерації. Вони стають звуковим супроводом до важливих моментів соціалізації: першого кохання, дружби, становлення світогляду, а часто і політичної свідомості. «Ефект 17 років» має й гендерний аспект. Дослідження показало, що чоловіки, схильні швидше формувати свою музичну ідентичність через інтенсивні, бунтарські жанри (рок, метал). Найчастіше називали пісні, почуті близько 16 років. Жінки ж, орієнтовані на ширший спектр жанрів та соціальні зв'язки, – ближче до 19 років [24]. Це означає, що формування музичного коду – складний процес, на який впливають біологічні, психологічні та соціокультурні чинники. Музика юності об'єднує людей одного покоління, перетворюючи особисті спогади на спільну пам'ять. Вона стає основою, на якій формуються подальші культурні смаки та уявлення про себе.

Український музичний простір останніх трьох десятиліть наочно демонструє, як поколіннєві культурні коди формуються, конкурують та трансформуються під тиском глобалізації, політики, а згодом і повномасштабної війни. Після здобуття незалежності музична культура 1990-х (час становлення поколінь X та старших міленіалів) пережила короткий, але яскравий період розквіту україномовного продукту. Ірина Білик, «Скрябін», «ВВ», «Океан Ельзи» були актуальними по всій країні. Проте в хіп-хопі –

нішевому, але важливому для молоді жанрі – ситуація була складнішою. Реп-сцена тоді лише формувалася, і частина аудиторії сприймала українську мову в ній як щось нав'язане зверху та штучне. Критерій субкультурної «трушності» (автентичності) асоціювався з російськомовним продуктом. Перші виконавці, що працювали українською мовою, такі як «Вхід у Змінному Взутті» чи «Танок на Майдані Конго», які отримали доступ до державного телебачення через фестиваль «Червона рута», могли розглядатися як «кон'юнктурні» з боку вузької реп-спільноти. Це відображає складну динаміку подій початку 1990-х років. Національна ідентичність через мову ще не була природною частиною субкультури, яка цінувала інші речі: вуличну «правду», соціальний протест та специфічну естетику, що активно приходила з російського середовища. У 2000-х роках, зі зростанням впливу російського медіа-ринку, відбулася помітна русифікація реп-сцени. В українському хіп-хопі мова все більше асоціювалася з культурним спротивом і локальною самоізоляцією, що створило невелику, але згуртовану спільноту «своїх». Звучання українського репу того часу часто тяжіло до класичного бум-репу 1990-х, ігноруючи світові тренди. Це був вибір на користь збереження ідентичності, але він же обмежував масовий потенціал. Переломним моментом для цього та інших жанрів став 2014 рік. Після Революції Гідності та початку російської агресії почався повільний, але системний розвиток власної індустріальної інфраструктури. З'явилися спеціалізовані медіа (RAP UA), лейбли (ENKO), премії, що задавали рамки легітимності для української сцени. Однак довгий час зберігалася парадоксальна асиметрія: визнання на російському ринку часто слугувало сигналом статусу і для української аудиторії. Це показувало, наскільки глибоко вони були включені у спільний пострадянський культурний простір і як слабкі були незалежні інституції [8].

Кардинальну трансформацію всіх цих тенденцій спричинила повномасштабна війна. Вона стала сильним поштовхом, викликавши масовий емоційний відгук у слухачів. Виник різкий і сталий попит на саундтрек власного колективного досвіду – музику, що говорила українською про біль,

лють, стійкість та надію. Згідно з даними Міністерства культури, частка українськомовного музичного контенту в загальному споживанні в Україні зросла з довоєнних 33% до майже 57% у 2025 році. Опитування лейблу romitni зафіксувало: 86% респондентів згодні, що підтримка української музики безпосередньо впливає на відчуття національної єдності, а 66% – що вона формує почуття власної ідентичності [23]. Це свідчить про якісну зміну функції музики. З розваги або засобу субкультурної ідентифікації вона перетворилася на інструмент національного об'єднання та психологічного виживання. Для поколінь Z та молодих міленіалів, які безпосередньо переживають війну, музика стала важливим способом вираження травми. Реп, зокрема, перетворився на голос цього покоління. З'явилася цілий ряд нових імен (Clonnex, jockii druce, Tery) [14], [8]. Жанрові кордони розмилися. Митці почали активно комбінувати реп, фолк, електроніку та рок, інтегруючи етнічні інструменти. Це свідчить про пошук нового, глибинно українського, але сучасного звучання, нового культурного коду, адекватного пережитому досвіду [14]. Однак, зазначають аналітики, з другої половини 2023 року спостерігається ефект емоційної втоми. Перший імпульс споживати «українське за будь-яку ціну» почав слабшати. Це ставить перед індустрією завдання підвищувати якість мистецтва та інтегрувати альтернативні сцени в мейнстрим, щоб підтримувати розвиток. Сучасна українська музична індустрія демонструє розшарування на гегемонічний рівень (артисти, що постійно присутні в профільних медіа та на великих фестивалях) та низовий альтернативний андеграунд (kissesfromeldar, G Grizzie тощо), орієнтований на передові світові тренди звуку [8]. Нормальний обмін між цими рівнями, як це є на розвинених музичних ринках, в Україні ще тільки з'являється, і це ускладнює закріплення нових культурних кодів.

Особливий інтерес з погляду майбутнього культурного коду становить покоління Альфа. Це діти, народжені приблизно після 2010 року, чиє життя з самого початку тотально інтегроване в цифровий простір. Це перше покоління, для якого поняття онлайн- та офлайн-реальності є органічно

єдиним. Час і простір значною мірою втратили традиційні обмеження завдяки зв'язку через гаджети. Покоління альфа формується в умовах відкритого світу, більшої екологічної свідомості та різноманіття культурних впливів. Це робить їх природно схильними до толерантності, критичного мислення та опору прямим ідеологічним впливам або авторитарному тиску. Психологи зазначають: виховання покоління альфа вимагає не наказів, а діалогу, партнерства та пояснення причинно-наслідкових зв'язків. Це безпосередньо визначає стратегію культурної комунікації з ними [28]. Для цих дітей український культурний контент, включно з музикою, не має «священної» цінності. Він мусить конкурувати з глобальними продуктами на рівні якості, актуальності, інтерактивності та, що важливо, «крутості». Українська журналістка Олександра Кольцова зазначає: саме критерій «крутості» визначає вибір сучасної молоді. Якщо ще два роки тому кумиром частини підлітків міг бути російський Моргенштерн, то сьогодні ті самі молоді люди є найлютішими фанами української музики, бо вона відповідає їхньому почуттю актуальності та ідентичності. Однак ключовою проблемою для формування культурного коду в альфи залишається сфера дитячого контенту. Тут Україна значно відстає від масиву російської пропагандистської продукції, що активно споживається через онлайн-платформи. Кольцова наголошує на парадоксі: коли армія ціною життів виганяє окупанта, батьки часто самі «тягнуть росіян назад» через планшети дітей, пропонуючи їм «добрі радянські мультфільми». Так формується чужа культурна база та асоціативний ряд для найважливіших емоцій дитинства [17]. Це створює серйозний розрив між офіційним наративом про захист ідентичності та повсякденними практиками культурного споживання в сім'ї.

У контексті цих поколіннєвих викликів особливо важливим стає відродження та оновлення фольклору. Він — основа національного культурного коду. Збагачений століттями історичного досвіду, але не є закритою архаїкою. Він продовжує жити в постійному діалозі з сучасністю. Дослідники зазначають, що сьогодні відбувається активне впровадження

фольклорних елементів у естрадну пісню, рок, електронну музику та реп. Це створює нові гібридні форми [1]. Цей процес можна розглядати як глибинну роботу з культурним кодом. Старовинні образи, мелодії та ритми, що несуть у собі колективну пам'ять, адаптуються до сучасного звучання та мислення. Код стає живим, актуальним і зрозумілим для нових поколінь. Класичним прикладом такого успішного синтезу є творчість гурту «Океан Ельзи». Їхня музика протягом десятиліть поєднує традиційні українські ліричні та мелодійні мотиви з енергією сучасного року та поп-року, залишаючись зрозумілою як старшому поколінню, так і молоді [4]. Така стратегія дозволяє долати поколіннєвий розрив у сприйнятті культури, пропонуючи спільний знаменник – впізнаваний, але оновлений національний код. Однак ефективна робота з ним вимагає системних зусиль. Потрібні інвестиції не лише в підтримку вже відомих артистів, а й у розвиток нових талантів через талант-шоу, гастролі, квоти на радіо для україномовного контенту. Це стимулюватиме виробництво нової якісної музики. Важливою є реформа системи колективного управління авторськими правами. Десятиліття непрозорої діяльності відповідних організацій підірвали фінансову стабільність митців, спонукаючи їх до міграції на сусідні ринки. Однак, нарівні з інституційними змінами, ключовим залишається фактор особистої культурної компетентності. Кольцова наголошує на необхідності формування «внутрішньої оази» у кожного українця. Це особистий фонд знань про національну культуру: вірші, народні і сучасні пісні, які ми знаємо напам'ять [17]. Без такого внутрішнього культурного капіталу, без здатності висловлювати свої емоції рідною мовою через класичні та сучасні тексти, будь-які зовнішні інституційні проєкти будуть неповноцінними. Формування цього капіталу має починатися в дитинстві і підтримуватися протягом усього життя, що вимагає переосмислення підходів до мистецької освіти та культурної політики в цілому.

Українські музиканти різних поколінь – від бумерів до альф – виступають не пасивними носіями, а активними творцями та медіаторами

культурного коду нації. Вони трансформують архаїчні фольклорні основи, реагують на актуальні історичні виклики (від становлення державності до повномасштабної війни) та формують звуковий ландшафт, у якому кожне покоління знаходить свій голос і свою ідентичність. Психобіологічний механізм закріплення музики юності як коду пояснює силу її впливу. Сучасні тенденції, такі як гібридизація жанрів, інтеграція етнічних мотивів та сильна соціальна функція музики під час війни, свідчать про глибинну трансформацію цього коду, його адаптацію до екстремальних умов та потреб нових поколінь. Музика стає мостом, який з'єднує травматичний досвід старших поколінь з цифровою реальністю молодших, традиційну ідентичність – з глобальними викликами. У цьому сенсі музика виступає дзеркалом поколіннєвих відмінностей, інструментом їх подолання і консолідації навколо спільного, глибинно українського культурного коду, що постійно відтворюється і переосмислюється.

Висновки до розділу 1

Музика сьогодні є невід'ємною частиною того, що ми називаємо культурним кодом нації. Цей код – глибинний рівень нашої спільноти, де зберігаються спільні цінності, історична пам'ять та спосіб бачити світ. Музика виявилася одним із найсильніших носіїв цього коду. Вона зберігає пам'ять поколінь, формує відчуття спільної ідентичності та об'єднує людей. Особливо це відчутно у кризові для нації моменти, коли пісня стає голосом народу, засобом духовного спротиву та самовираження.

Історія української музики відображає всі ключові етапи розвитку суспільства. Від давніх обрядів та козацьких дум, через формування класичної школи та період радянської цензури, до сучасного підйому після здобуття незалежності – кожна епоха залишила слід у звучанні. Це показує, як традиція постійно взаємодіє з інноваціями. Сьогодні цей процес особливо помітний: поєднання фольклорних мотивів із сучасними жанрами – попом, репом, електронною музикою – стало способом актуалізувати культурний код у складних умовах війни та глобалізації.

Важливою є роль поколінь. Музика, яку людина слухає в юності, часто стає ключем до її емоційного світу та формує основу особистої ідентичності. Кожна генерація створює свій власний звуковий код, який відображає її досвід. Українські музиканти різного віку розуміють це і активно працюють зі спадщиною, не копіюючи її, а творчо адаптуючи до сучасності. Інтеграція фольклору в сучасні жанри – яскравий приклад того, як культурний код не застоюється, а постійно оновлюється та відповідає на виклики часу.

Отже, музика виконує кілька важливих функцій: зберігає пам'ять, формує відчуття «ми» та консолідує суспільство, підтримуючи зв'язок між минулим і сучасним. Розвиток української музики відображає динаміку національного самовизначення та залишається ключовим фактором культурної стійкості й постійного творчого пошуку.

РОЗДІЛ 2. АВТОРСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ПРОЄКТ З ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

2.1. Роль соціальних мереж та стримінгових платформ у популяризації української музики

Сучасний етап розвитку музичної культури характеризується глибокою цифровізацією всіх її аспектів – від створення до споживання. Цей перехід сформував нову медійну реальність, де центральне місце належить соціальним мережам та стримінговим сервісам. Їхній вплив виходить далеко за межі звичайних каналів поширення музики. Вони змінюють фундаментальні принципи спілкування між митцем та аудиторією, способи побудови кар'єри та формування культурних наративів. Для української музики, яка в умовах глобалізації отримала унікальну можливість виходу на світову арену, ці платформи стали критично важливим інструментом. Вони сприяють популяризації, допомагають відроджувати й утверджувати національну ідентичність, а також стають платформою для культурної дипломатії. Це дозволило локальним виконавцям стати повноцінними учасниками міжнародного культурного процесу та встановити прямий зв'язок із мільйонами слухачів по всьому світу, мінаючи традиційні бар'єри у вигляді великих лейблів або національних медіа.

Першим і найочевиднішим наслідком появи соціальних мереж для музикантів стало різке розширення їхньої публічної видимості. Платформи, такі як Instagram, TikTok та YouTube, дали митцям можливість створювати власний незалежний медійний простір. Спільноти навколо профілів окремих артистів можуть нараховувати мільйони підписників. Це забезпечує миттєве та пряме інформування широкого кола слухачів про нові релізи, концертні анонси чи творчі ініціативи. Ця можливість має особливе значення для українських виконавців. Вона дозволяє ефективно долати географічні обмеження та інформаційні вакууми, що були характерні для епохи

домінування централізованих медіа та глобальних лейблів. Більш того, інтегровані в ці платформи рекламні механізми (зокрема, сервіси таргетованої реклами) надають артистам точні інструменти для просування. Музикант отримує змогу налаштувати маркетингову кампанію, визначаючи цільову аудиторію за набором критеріїв: вік, географія, музичні вподобання. Що забезпечує високоточне та економічно ефективно залучення нових слухачів, які вже мають схильність до схожих жанрів, навіть за межами України. Завдяки цьому популяризація трансформується з масової, розпиленої практики в цілеспрямовану, персоналізовану комунікацію.

Найсуттєвіша трансформація, однак, відбулася не в масштабах охоплення, а в якості та характері взаємодії між творцем і споживачем. Соціальні мережі змінили традиційну односторонню модель «артист – аудиторія» на постійний багатосторонній діалог. Виконавці отримали можливість для безпосереднього контакту зі своїми шанувальниками: відповідати на коментарі, вести прямі ефіри, ділитися проміжними етапами роботи, отримувати миттєвий зворотний зв'язок через опитування. Така комунікація формує справжню аудиторію, емоційно включену спільноту, об'єднану навколо фігури митця та його творчості. Для українських артистів у контексті подій після 2022 року цей канал набув додаткової, соціально-психологічної ваги, ставши інструментом взаємної підтримки та солідарності. Прямий зворотний зв'язок дозволяє виконавцям відстежувати реакцію публіки, активно залучати її до творчого процесу та отримувати чесну оцінку. У підсумку це може підвищувати якість і актуальність музичного продукту.

Важливою частиною цієї нової моделі є передача контролю над творчістю та комунікацією самим виконавцям. Музикант більше не залежить виключно від редакційної політики радіостанцій, програмних директорів телеканалів або маркетингових стратегій лейблів. Він набуває можливості самостійно конструювати власний медійний образ: публікувати авторські нотатки, фотографії зі студії, фрагменти демо-записів, особисті роздуми. Така автономія створює умови для формування автентичного, не відшліфованого

медійними фільтрами бренду, який максимально точно відповідає внутрішній художній концепції та особистості виконавця. Саме через таку відверту, особистісну комунікацію в соціальних мережах багато українських артистів знайшли свою яскраву та вірну аудиторію. Ця свобода дозволяє експериментувати з візуальним супроводом, форматами подачі контенту (від коротких відео до довгих подкаст-інтерв'ю) та підходами до просування. Так створюється унікальний стиль, що стає головною відмінною рисою на конкурентному музичному ринку.

Цифровий простір також дав широкі можливості для онлайн-співпраці та професійних зв'язків. Соціальні платформи функціонують як масштабне віртуальне середовище, де музиканти можуть знаходити однодумців, обмінюватися досвідом, встановлювати контакти з продюсерами, звукорежисерами, відеографами. Це значно сприяє виникненню колаборацій, які раніше були обмежені через логістичні, фінансові або контрактні обмеження. Для української музичної сцени це має особливе значення, оскільки дозволяє об'єднувати потенціал артистів з різних регіонів та жанрових традицій, сприяючи появі інноваційних, гібридних проєктів. Крім того, професійні агенти, менеджери, організатори заходів все частіше використовують соціальні мережі як інструмент пошуку нових імен. Якісно оформлений профіль з цікавим контентом та активною взаємодією може виконувати функцію презентаційного портфоліо, іноді перевершуючи за ефективністю традиційні демо-записи. Соцмережі забезпечують просування талановитих виконавців у поле зору ключових інституційних гравців.

Популяризація митця нерозривно пов'язана з економічною стійкістю його кар'єри. Тому важливою функцією платформ стала можливість різнобічної монетизації творчої діяльності. Соціальні мережі пропонують артистам низку механізмів для отримання доходу: від участі в партнерських рекламних програмах до розміщення спонсорованих матеріалів. Водночас вони слугують прямим каналом продажів, де можна ефективно рекламувати та реалізовувати мерчандайзинг, квитки на концерти, цифрові версії альбомів.

Окремим явищем стали платформи патронатного фінансування на кшталт Patreon, тісно інтегровані з екосистемою соціальних мереж. Вони дозволяють артистам отримувати регулярну фінансову підтримку від найвідданіших прихильників в обмін на ексклюзивний контент: ранній доступ до записів, закулісні матеріали, особисті онлайн-зустрічі. Така модель формує стабільне джерело доходу, часто незалежне від коливань виплат із стримінгових сервісів. Це надає митцю значно більшу художню свободу та можливість зосередитися на творчому розвитку, а не виключно на комерційній успішності окремих синглів.

Разом із тим, нова цифрова реальність створює низку складних викликів та істотних обмежень. Постійна вимога підтримувати активну публічну присутність, генерувати новий контент та забезпечувати якісну комунікацію може призводити до професійного виснаження, відволікаючи значні ресурси від творчого процесу. Віртуальна ідентичність вимагає ретельного, а часто і стресового управління, оскільки негативні коментарі, публічні конфлікти або невдалий комунікаційний крок можуть завдати значної шкоди репутації. Крім того, артист потрапляє у сильну залежність від алгоритмів платформ, логіка яких може раптово змінитися, різко обмеживши охоплення аудиторії, а також від політики цензури та монетизації великих технологічних корпорацій. Це породжує новий тип уразливості, коли цифрова кар'єра може бути підірвана факторами, що перебувають повністю поза сферою контролю митця.

Підсумовуючи, соцмережі та стримінгові платформи відіграють важливу роль у популяризації української музики. Вони одночасно стають глобальною сценою для виступів, каналом прямого спілкування з аудиторією, інструментом творчої свободи, майданчиком для співпраці між професіоналами, механізмом економічної стабільності та воротами до світової сцени. Для українських виконавців ці цифрові інструменти стали ключем до конкуренції на глобальному ринку та активної участі в його формуванні, дозволяючи поширювати українську мову, культурні коди та історії [7].

2.2. Концепція та формат авторського журналістського проєкту в соціальних мережах

Інстаграм-проєкт «muzcode.ua» є практичним втіленням дослідницького питання про музику як елемент культурного коду нації. Його головною метою стало перетворення академічних висновків дипломної роботи на публіцистичний контент, зрозумілий широкій аудиторії. Такий підхід дозволяє подолати розрив між теоретичним знанням і його суспільним сприйняттям, реалізуючи просвітницьку місію засобами сучасних цифрових медіа.

В основі концепції – ключова теза: музика є не тільки розвагою, а також і активним чинником формування національної свідомості. Ця ідея відображена вже в назві та слогані профілю – «MUZCODE – музика, що формує націю» – і послідовно розкривається в усіх наступних публікаціях. Авторська позиція полягає в тому, що саме музика, від фольклорної архаїки до сучасних треків, найточніше фіксує культурний код нації, будучи одночасно архівом колективної пам'яті та живою мовою сучасності, що постійно оновлюється.

Тематична структура проєкту охоплює кілька взаємопов'язаних напрямів, кожен з яких безпосередньо пов'язаний із теоретичним змістом дослідження. Історично-культурний, що відповідає змісту підрозділу 1.2: публікації про етапи розвитку української музики від архаїчного обрядового фольклору та кобзарської традиції до радянського підпілля та жанрового вибуху після здобуття незалежності. Міжпоколінний: серія матеріалів про те, як бумери, міленіали, зумери та покоління Альфа сприймають, споживають і творять музику та яким чином це впливає на передачу національного коду від одного покоління до іншого. Цей напрям ілюструє теоретичні висновки підрозділу 1.3 про музикантів різних поколінь як носіїв культурного коду. Аналітично-просвітницький, спирається на підрозділ 1.1, зокрема на положення про музику як механізм збереження та передачі культурного коду нації: матеріали про зв'язок музики з емоційною пам'яттю, про феномен

фольклору в сучасному репі та роль міського простору як звукового середовища. Та декілька публікацій підтримки молодих артистів та незалежних лейблів як спосіб показати живий, сучасний вимір формування нового культурного коду.

Для реалізації концепції обрано гнучку мультимедійну модель контенту. Основним інструментом став авторський лонгрид, що дає змогу розвивати складну думку, наводити аргументи й аналізувати явища в їх глибині та взаємозв'язку. Це принципово вирізняє проєкт серед значної частини інстаграм-акаунтів, орієнтованих на короткі, переважно розважальні повідомлення, та наближає його до жанру аналітичної журналістики. Ще одним інструментом є графічні каруселі, що структурують інформацію через послідовність слайдів, кожен з яких містить ключову тезу, підкріплену відповідним візуальним образом. Такий прийом полегшує сприйняття складних концепцій і дозволяє подати матеріал наочно. Також опубліковані авторські відеоматеріали: вуличні опитування серед жителів Києва та атмосферні змонтовані відео, що поєднують міські образи з музикою й текстом. Відеоформат забезпечує емоційний контакт із глядачем і є найефективнішим інструментом для органічного охоплення в алгоритмах Instagram.

Важливою складовою концепції є авторська ідентичність проєкту. «muzcode.ua» позиціонується як авторський журналістський проєкт із чіткою редакційною позицією, власним поглядом на матеріал і відповідальністю за зміст публікацій.

Звідси випливає, що формальна структура «muzcode.ua» поєднує аналітичну глибину авторського тексту, наочність графічних елементів та емоційну безпосередність відеоконтенту. Це дозволяє одночасно інформувати, просвітлювати та об'єднувати аудиторію навколо ідеї музики як живого культурного коду нації.

2.3. Практична реалізація проєкту: контент, візуальна стратегія та просування

Станом на момент завершення роботи в рамках проєкту «muzcode.ua» опубліковано 21 допис, що охоплює весь тематичний спектр, визначений концепцією. Кожен із напрямів отримав конкретне втілення у форматі, найбільш відповідному до характеру матеріалу.

Історичний вимір реалізований через карусельну публікацію про етапи розвитку української музики, кожен слайд відповідає конкретному історичному періоду – від обрядового фольклору та кобзарської традиції до незалежності та сучасної сцени. Окремий блок присвячений українським композиторам XIX–XX століть – Миколі Лисенку, Миколі Леонтовичу, Кирилу Стеценку, Станіславу Людкевичу та Денису Січинському. Їх представлено як фундаторів професійної музичної школи та активних носіїв культурного коду своєї епохи.

Поколіннєвий вимір втілений у серії публікацій, де кожне покоління розглядається через призму того, яка музика формувала його емоційний досвід. У матеріалі про міленіалів показано, як «Океан Ельзи», «Скрябін» та «Бумбокс» ставали саундтреком дорослішання покоління, що пережило і касети, і стримінг. Публікація про зумерів розкриває, як TikTok перетворився на основний інструмент відкриття нової музики. Матеріал про покоління Альфа розглядає перше покоління, для якого онлайн та офлайн є органічно єдиним простором від народження.

Аналітично-просвітницький блок охоплює матеріали, що розкривають механізми зв'язку між музикою та ідентичністю. Публікація про нейронаукові основи музичної пам'яті пояснює, чому одна пісня здатна повернути людину в конкретний момент минулого – через роботу лімбічної системи мозку як «емоційного архіву». Матеріал про фольклор і реп ілюструє, чому після 2022 року українські виконавці звертаються до думових інтонацій та обрядових ритмів: обидві традиції усні, обидві говорять від першої особи, обидві фіксують колективний досвід. Публікація про хор «Вовчок» і GO_A стала

практичним підтвердженням цієї тези і здобула найбільше охоплення серед усіх матеріалів проєкту – 2,2 тисячі переглядів та 107 вподобань. Серія міських відео про Київ поєднує естетичну та аналітичну функції, показуючи музику як невід'ємну частину міського досвіду.

Напрямок підтримки молодих виконавців реалізований через публікації про незалежний лейбл Do You Wanna Lofy Records, сингл plaaaato та матеріал про роль аудиторії у становленні молодих артистів. Ці публікації підкреслюють: нові виконавці є активними творцями музичного коду нації, а медіа відіграють ключову роль у їхній видимості.

Візуальна стратегія підпорядкована завданню поєднати інформаційну насиченість із естетичною привабливістю. Для сітки публікацій використовується контрастна графіка – переважно в бордово-червоних, чорних та молочних кольорах, – що створює впізнаваний та цілісний образ профілю. Залежно від тематики застосовуються різні рішення: колажі з елементами газетних вирізок для матеріалів про культурний код, атмосферні міські кадри для відеоматеріалів. Такий підхід дозволяє візуально розрізняти тематичні блоки, зберігаючи загальну стилістичну єдність.

Просування проєкту на першому етапі базується на органічних інструментах. Систематичне використання тематичних хештегів (#музичнийкоднації, #українськамузика, #культурнийкод, #музкодюа) забезпечує індексацію контенту та сприяє його поширенню серед зацікавленої аудиторії. Також використовується платна реклама, завдяки якій помітно швидкий приріст активної, зацікавленої аудиторії.

Аналіз статистики профілю за період з 17 лютого по 18 березня 2026 року засвідчує стійку позитивну динаміку. Загальна кількість переглядів становить 4,6 тисячі, взаємодій – 301, нових читачів – 503. Кількість дій у профілі зросла на 288,9% порівняно з попереднім аналогічним періодом, відвідування профілю – на 316,7%, натискань на зовнішнє посилання – на 66,7%. Загальна кількість підписників на момент завершення роботи становить 397 осіб. Ці

показники відображають етап активного зростання проєкту та підтверджують ефективність обраної стратегії.

Практична реалізація проєкту є комплексною. Вона поєднує структурований аналітичний контент, виважену візуальну стратегію та цілеспрямовані комунікаційні тактики, що в сукупності працюють на досягнення головної мети – популяризації української музики в контексті національної ідентичності та культурного коду нації.

Висновки до розділу 2

Другий розділ присвячено сучасним способам поширення музики та прикладу реалізації авторського проєкту в цифровому середовищі. Основна увага приділена соціальним мережам, зокрема Instagram, та їхньому потенціалу для популяризації української музики. Окремо розглянуто практичний проєкт «muzcode.ua», створений у рамках цієї роботи.

Дослідження показує, що соціальні мережі стали багатофункціональними платформами, де артист може безпосередньо спілкуватися з публікою, формувати свій образ, налагоджувати професійні контакти та навіть отримувати прибуток. Для України це особливо важливо, бо дозволяє виконавцям показати себе світові, обходячи проміжні ланки – лейбли, великі медіа чи географічні обмеження. Тепер кожен музикант має інструменти для самостійного просування, що раніше було доступно лише великим інституціям.

Досвід роботи над проєктом «muzcode.ua» підтвердив ці спостереження. Головною метою було показати зв'язок музики із національною свідомістю – тим, що ми називаємо культурним кодом. Концепція проєкту побудована навколо чотирьох тематичних напрямів: історично-культурного, міжпоколіннього, аналітично-просвітницького та підтримки молодих артистів. Контент подавався системно – від загального маніфесту про значення музики через портрети конкретних виконавців і композиторів до аналізу поколінь та підтримки незалежної сцени. Це допомогло перевести академічну тезу на мову, зрозумілу широкій аудиторії.

Реалізація проєкту вимагала уваги і до технічної, і до комунікаційної сторони. Візуальна стратегія – контрастна графіка в бордово-червоних, чорних та молочних кольорах, різні візуальні рішення залежно від тематики – створювала цілісний і впізнаваний образ профілю. Для поширення використовувалися органічні інструменти: тематичні хештеги та паралельна присутність у Telegram-каналі. Статистика профілю за період з 17 лютого по

18 березня 2026 року фіксує 4,6 тисячі переглядів, 301 взаємодію та 503 нових читачів, що свідчить про стійку позитивну динаміку зростання.

Цифровий простір дає нові можливості для глибшого розуміння музики. Тему національної ідентичності можна обговорювати в соцмережах так, щоб текст залишався аналітичним, але водночас зрозумілим і емоційно переконливим. Досвід роботи над проєктом демонструє, що ефективна комунікація про культуру сьогодні потребує поєднання змістовного тексту, сучасної естетики та розуміння логіки цифрових платформ.

ВИСНОВКИ

Під час виконання дипломного проєкту було досліджено роль української музики як частини культурного коду нації. Крім того, розроблено авторський журналістський проєкт, спрямований на її популяризацію в соціальних мережах.

З'ясовано, що культурний код нації – це глибинна система цінностей, символів, норм та історичної пам'яті, яка формує світогляд і поведінку спільноти. Музика в цій системі посідає центральне місце. Вона виконує кілька ключових функцій: зберігає колективну пам'ять, формує ідентичність, консолідує суспільство, особливо в кризові періоди, та створює впізнавані символи національної самобутності. Історичний розвиток української музики – від обрядів і козацьких дум до сучасної сцени – показує, як культурний код адаптується до змін часу, зберігаючи своє ядро.

Окремо розглянуто поколіннєвий аспект. Встановлено, що музика юності стає основою емоційної та соціальної ідентифікації на все життя. Українські музиканти різних поколінь – від бумерів до альфа – виступають активними творцями і носіями культурного коду. Сучасні тенденції, такі як інтеграція фольклору у поп-культуру, реп та електронну музику, демонструють пошук нового звучання, яке має бути водночас глибоко національним і зрозумілим молоді. Повномасштабна війна стала каталізатором цього процесу – музика перетворилася на інструмент духовного спротиву та глобальної репрезентації України.

Досліджено роль соціальних мереж і стримінгових платформ у сучасному музичному процесі. Встановлено, що вони слугують середовищем для прямої комунікації артиста з аудиторією, інструментом побудови бренду, майданчиком для професійної кооперації і навіть джерелом фінансування. Для українських виконавців соцмережі відкрили можливість виходу на глобальну аудиторію, минаючи традиційні інституційні бар'єри.

На основі цих висновків зrealізовано інстаграм-проект «muzcode.ua». Його завдання полягало в тому, щоб подати академічну тезу про музику як культурний код у зрозумілій формі для користувачів соцмереж. Для цього обрано мультиформатну модель контенту: авторські лонгриди, тематичні графічні каруселі та відеоматеріали. Контент подавався системно – від загального маніфесту до конкретних персоналій, аналізу поколінь та підтримки молодих виконавців. Статистика профілю засвідчує стійке зростання: за місяць кількість дій у профілі збільшилась на 288,9%, відвідування – на 316,7%, що підтверджує ефективність обраної стратегії.

Візуальна стратегія підтримувала ідею зробити серйозний контент привабливим. Використання контрастної графіки та різних візуальних рішень залежно від тематики публікацій створило цілісний і впізнаваний образ профілю.

Загалом результати підтвердили гіпотезу: українська музика є невід'ємною частиною культурного коду нації, а соціальні мережі можуть ефективно актуалізувати та популяризувати цей код. Проект «muzcode.ua» став практичною реалізацією цієї ідеї. Він показує, що говорити про серйозне – ідентичність, історію, національну пам'ять – у цифровому просторі можна й потрібно, якщо знайти правильні формати і мову, зрозумілу різним поколінням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акопян А. А. Музичний фольклор у сучасній масовій культурі України. АРТ-платФОРМА. URL: <https://art-platforma.kmaecm.edu.ua/index.php/art1/article/view/96> (дата звернення: 17.01.2026).
2. Байдюк В. П. Обрядовий фольклор. Освітній проєкт «На Урок». URL: <https://naurok.com.ua/obryadoviy-folklor-kalendarno---obryadovi-pisni-kolyadki-schedrivki-vesnyanki-kupalski-rusalni-petrivchani-motivi-prirodi-ta-gospodarsko-diyalnosti-lyudini-u-pisenniy-tvorchos-60660.html> (дата звернення: 16.01.2026).
3. Барвінський В. Українська народна музика. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult51.htm> (дата звернення: 16.01.2026).
4. Весна Є. Океан Ельзи: історія, музика та вплив на українську культуру. Новини півдня України. URL: <https://grivna.ua/affiliate/ocean-elzi-istoriya-muzika-ta-vpliv-na-ukrayinsku-kulturu> (дата звернення: 17.01.2026).
5. Гирич І. Історична і колективна пам'ять: що це?. Персональний сайт історика України. URL: <https://www.i-hyrych.name/Misc/Rethinking/NationalMemory.html> (дата звернення: 15.01.2026).
6. Голос культури. Вплив музики на мову та ідентичність. Muzline. URL: <https://muzline.ua/uk/statti-ta-oglyadi/golos-kulyturi-vpliv-muziki-na-movu-ta-identichnisty/> (дата звернення: 15.01.2026).
7. Григорчук О. Вплив соціальних мереж на кар'єру естрадних зірок. Кафедра режисури естради і шоу. URL: <https://rems.knukim.edu.ua/home/news/2399-den-povitryanykh-syl-ukrayiny-37.html> (дата звернення: 05.02.2026).
8. Гришай М. Український реп від Незалежності до сьогодні: видима і невидима сцена. Українська правда. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/suchasniy-ukrajinskiy-rep-tendenciji-problemi-ta-vidimist-u-2025-roci-312575/> (дата звернення: 17.01.2026).

9. Дуляба Н. Кобзарсько-лірницьку традицію України визнали культурною спадщиною ЮНЕСКО. Львівський портал | Новини Львова. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2024/12/06/kobzarsko-lirnytsku-tradytsiiu-ukrainy-vyznaly-kulturnoiu-spadshchynoiu-iunesko> (дата звернення: 16.01.2026).
10. Єрмоленко А. 32 символи незалежності: видатні українські композитори. Elle. URL: <https://elle.ua/ludi/novosty/31-simvol-nezalezhnosti-vidatni-tvorci-ukrainskoi-muziki/> (дата звернення: 15.01.2026).
11. Жанровість української народної пісні. StudFiles. URL: <https://studfile.net/preview/8876352/page:2/> (дата звернення: 16.01.2026).
12. З історії української естради. Українські пісні. URL: <https://www.pisni.org.ua/articles/338.html> (дата звернення: 16.01.2026).
13. Зданевич В. Плейлист Незалежності: 33 головні українські пісні за 1991–2023 роки. Лірум. URL: <https://liroom.com.ua/playlists/33-songs-of-independence/> (дата звернення: 16.01.2026).
14. Ільченко Д. Українська музика під час війни: як змінилося звучання. DeTalks. URL: <https://www.detalks.media/post/ukrainskyi-zvuk-iak-viina-sformuvala-novu-muzychnu-identychnist> (дата звернення: 17.01.2026).
15. Карпінська В. Музична зброя: як пісні стали засобом спротиву. ЧЕСНО. URL: <https://www.chesno.org/post/5303/> (дата звернення: 15.01.2026).
16. Кобзарство. Український центр культурних досліджень. URL: <https://uccr.org.ua/news/kobzarstvo/> (дата звернення: 16.01.2026).
17. Кольцова О. Як зробити музику однією з основ національної ідентичності. LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/oleksandra_koltsova/571131_yak_zrobiti_muziku_odniieyu_z_o_snov.html (дата звернення: 17.01.2026).
18. Копитко В. Що таке шароварщина або як СРСР спаплюжив українське народне вбрання. РБК Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/stylar/shcho-take-sharovarshchina-abo-k-srsr-spaplyuzhiv-1669719773.html> (дата звернення: 16.01.2026).

19. Культурний Проект. Як пісенна і музична творчість формує ідентичність?, 2024. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_zi7VK6OQg8 (дата звернення: 15.01.2026).
20. Малашевська І. В., Лазука М. М. Вплив музики на формування особистості молодого покоління. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4360> (дата звернення: 17.01.2026).
21. Матяш І. Думи як особливий жанр фольклору. Автентична Україна. URL: <https://authenticukraine.com.ua/blog/dumi-ak-osoblivij-zanr-folkoru> (дата звернення: 16.01.2026).
22. Мірошнікова А. Мова, культура, ідентичність: формула національної безпеки. Освіторія Медіа. URL: <https://osvitoria.media/experience/mova-kultura-identychnist-formula-natsionalnoyi-bezpeky/> (дата звернення: 15.01.2026).
23. Молдавчук М. 86% вважають, що українська музика зміцнює національну єдність – дослідження. Vector. URL: <https://vctr.media/ua/86-vvazhayut-ukrayinska-muzyka-zmicznyuye-naczionalnu-yednist-doslidzhennya-290712/> (дата звернення: 17.01.2026).
24. Науковці показали, чому музика нашої юності залишає найсильніші спогади. Збруч. URL: <https://zbruc.eu/node/122905> (дата звернення: 17.01.2026).
25. Новосадова С. А. Українська музика в еміграції (кінець XX – початок XXI століття) : монографія. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 36 с.
26. Приступенко Т. О., Сергєєва А. О. Культурний код: поняття та тенденції сьогодення. SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF». URL: <https://scispace.com/pdf/kulturnii-kod-poniattia-ta-tendentsiyi-sogodennia-2auxfsi7.pdf> (дата звернення: 15.01.2026).
27. Рой В., Дуляба Н. Зробити українську пісню трендом. Місія можлива. Львівський портал| Новини Львова. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2019/09/17/zrobyty-ukrayinske-trendom-misiya-mozhlyva> (дата звернення: 16.01.2026).

28. Соколенко Є. Що таке покоління альфа: три важливі поради для виховання таких дітей. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/curiosities/shcho-take-pokolinnya-alfa-osoblivosti-roki-yak-vihovuvati-13045785.html> (дата звернення: 17.01.2026).
29. Стегній О. І. Національна ідентичність // Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. URL: <https://esu.com.ua/article-71062> (дата звернення: 15.01.2026).
30. Стець Н. Коротко про теорію поколінь. IQholding. URL: <https://iqholding.com.ua/articles/korotko-pro-teoriyu-pokolin> (дата звернення: 17.01.2026).
31. Теорія поколінь від X до Z: як працювати з міленіалами, зумерами та бумерами. HURMA. URL: <https://hurma.work/blog/teoriya-pokolin-vid-x-do-z-i-chomu-cze-vazhlivo/> (дата звернення: 17.01.2026).
32. Теорія поколінь на практиці. SKVOT. URL: <https://skvot.io/uk/blog/teoriya-pokolenii-na-praktike> (дата звернення: 17.01.2026).
33. Українська усна народна творчість. Безкоштовна бібліотека підручників. URL: <https://www.info-library.com.ua/books-text-4139.html> (дата звернення: 16.01.2026).
34. Що таке культурний код: як історія та традиції формують наш світогляд. Iodessit. URL: <https://iodessit.com/uk/articles-22046-shho-take-kulturnyj-kod-yak-istoriya-ta-tradyciyi-formuyut-nash-svitoglyad> (дата звернення: 15.01.2026).
35. Як звучання музики впливає на світосприйняття. Зимовий сад Studio. URL: <https://zs-studio.com.ua/yak-zvuchannya-muziki-vplivae-na-svitospriynyattya/> (дата звернення: 15.01.2026).